

concepit, tunc repleta est gratia : tunc Dominum suscepit, ut esset in ea qui fecerat eam. Neque enim, dilectissimi, credendum est, quod illo jam præsente ac protegente poterat illi fœminæ dominari corruptio, in qua non erat ardoris libido.

XII. Noverit tamen quem portavit virgo mater, noverit, stupor abscedat, fides accedat. Ecce quem portat nascitur; nondum loquitur, et totum concutit mundum. Clamat cœlum, novi sideris radians fulgore : clamat terra, turbata per Herodem; veniunt Magi admoniti, inquirunt Judæi turbati; quærunt ubi esset qui ubique totus est, quæritur in mundo fabricator mundi. Ad hoc autem quærebatur, non ut agnosceretur, sed ut occideretur : quia « Mundus per eum factus est, et mundus » eum non cognovit¹. » O munde immunde, venit qui te redimat, et turbaris; et tunc eum vis perdere, quando ille te disposuit liberare! O Judæorum terra impia, non congruis cœlo. Cœlum demonstrat, ut adoretur : tu quæris, ut infans necetur. Ille tibi annuntiat Deum hominem suscepisse pro te, et tu vis perdere eum qui venit redimere te. Expecta paululum, ad hoc quidem venit, ut tuam etiam pessimam impleat voluntatem : sed sustine, ut suam ille colligat hæreditatem. Collige, collige, Redemptor : non gloriatur dispersor. Vindica in eos qui te parvulum persequuntur, parvuli ipsorum pro te moriantur. Si ipsi in te crudeles existunt, parvuli ipsorum pro te moriantur. Vindica, sic vindica. Insultent filii parentibus nondum loquentes, convincant sævientes : infantes dicant testimonium de tua innocentia, quia non est in te ulla malitia : et ii qui te volunt innocentem occidi, hoc eis proveniat, ut suos parvulos ab eis facias separari. Lugeatis licet, Judæi, atque plangatis filios vestros, non illi

¹ Joan. 1, 10.

moriuntur, quia a vita suscipiuntur : vobis irrogatur poena orbitatis, cæterum illis gloria offertur immortalitatis. Nuntiastis Herodi ubi occidendus inveniri potest Filius Dei : sed ille filios vestros occidens pro Filio Dei, et vos orbitatis poena nesciens punit tanquam proditores, et filios vestros Dei fecit hæredes. Sic vos irridebat ille, ille qui habitans in cœlo, jacebat in terra : sic furias vestras vestrique regis subsannabat, quando mala vestra in vos retorquebat, et de malis vestris multa ille bona faciebat.

XIII. Agnovisti, virgo mater, filii tui infantiam, agnosce et pueritiam. Evangelium loquitur : « Perrexerunt, ait, » cum puero Jesu parentes ejus in Jerusalem, ut pro eo offerrent sacrificium secundum legem. Et factum est re- » meantibus illis, puer Jesus remansit in templo : et erat » disputans cum senioribus et scribis : et mirabantur omnes in sapientia quæ erat in eo, et turbabat multos. Sed » cum reversi essent quærentes illum, invenerunt illum sedentem in medio seniorum, interrogantem et respondentem illis. Et ait illi illa mater : Fili, quid fecisti nobis? » Ecce enim solliciti et anxii quærebamus te. Tunc ille : » Quid sollicita eras, inquit? nescis quia oportet me in » his quæ Patris mei sunt, operari¹? » Quando talia mater a puero filio audivit, corde expavit : non enim patrem nominabat ille quem nesciebat in terra, sed illum qui fecit cœlum et terram.

XIV. Agnoscat et ejus adolescentiam, videat multa et magna miracula, conversionem aquarum in vinum. In quo primo miraculo tentavit illa fœmina jubere se filio posse tanquam mater domina quæ se agnoscebat ancillam. « Fili, ait, deficit illis vinum, fac rursus ut aquæ » convertantur in vinum². » Et ille ut distingueret inter

¹ Luc. 11, 41-49. — ² Joan. 11, 3.

Deum et hominem, quia secundum hominem minor erat, secundum hominem subditus erat, secundum Deum autem supra omnes erat: « Quid mihi et tibi, inquit, mulier? nondum venit hora mea¹. » Tanquam ei diceret: Veniet hora, quando id quod natum est de te in cruce pendens agnoscat te, et Discipulo dilecto commendet te: in hoc autem miraculo quid mihi et tibi? Non enim hoc processit ex te, sed ex eo qui fecit te: non competit tibi ut jubeas Deo, competit autem ut subdita sis Deo. Sed pia mater quæ non aspere tulit admonitionem filii dicentis: « Quid mihi et tibi? » videat in cæteris miraculis Deum operantem, quem intuebatur filium adolescentem, videat cæcorum illuminationem, leprosum mundationem, claudorum cursus, surdorum auditus, dæmonum fugationes, et quod majus his omnibus, mortuorum resurrectionem. Sed adhuc agnoscat hæc mater, et exavescat filii sui etiam juventutem.

XV. Quid restat juveni, nisi ut procedat velut sponsus de thalamo suo? Accipiat sponsus sponsam, quærat, inveniatur quæ ei jungatur. Non est solus homo, sed Deus est et homo; quærat, quæ ei jungatur. Qualis est de qua natus est, talis ei inveniatur, quæ et matrem reddat foecundam, et virginem servet intactam. Filius permanentis virginis, virginem permansuram accipiat. Ecce tempus est: modo Judæi suam impleant voluntatem, quando dignatur ipse dare potestatem. Agite, Judæi, nescientes nuptias Agni, date præmium pecuniæ malo nebuloni Judæ: agite ut ille qui natus est de virgine, a Pontio Pilato suspendatur in cruce. Ascendat sponsus noster thalami sui lignum, ascendat sponsus noster thalami sui lectum. Dormiat moriendo, aperiatur ejus latus, et Ecclesia prodeat virgo: ut quomodo Eva facta est ex latere Adæ dor-

¹ Joan. II, 4.

mientis, ita et Ecclesia formetur ex latere Christi in cruce pendentis. Percussum est enim ejus latus, ut Evangelium loquitur, et statim manavit sanguis et aqua, quæ sunt Ecclesiæ gemina sacramenta¹. Aqua, in qua est sponsa purificata: sanguis, ex quo invenitur esse dotata. In isto sanguine sancti Martyres amici sponsi stolas suas laverunt, candidas eas fecerunt, ad nuptias Agni invitati venerunt, ab sponso calicem acceperunt, biberunt, eique propinaverunt. Sanguinem ejus biberunt, sanguinem suum pro illo fuderunt. Quid egit vesana impietas Judæorum, quia invitati non solum venire noluerunt, sed insuper sponsum occiderunt? Quid egit iniquitas Judæ qui eum vendidit, a quo redimi debuit? Ecce nec Judas tenuit pretium, nec Judæi quem comparaverant Christum. Illi dico: Ubi est quod accepisti? Judæo dico: Ubi est quod emisti; Illi dico, Quando vendidisti, tunc te decepisti; isti dico: Quod emisti, possidere non potuisti. Exulta, Christiane: in commercium inimicorum tuorum tu vicisti: quod Judas vendidit et Judæus emit, tu acquisisti. Exulta, exulta, sponsa Ecclesia: quia nisi ista in Christo facta essent, tu ab illo formata non esses. Venditus redemit te, occisus dilexit te: et quia te plurimum dilexit, mori voluit propter te. O magnum sacramentum hujus conjugii! O quam magnum mysterium hujus sponsi et hujus sponsæ! non explicabitur digne humanis verbis. De sponso sponsa nascitur, et ut nascitur, statim illi jungitur; et tunc sponsa nubet, quando sponsus moritur; et tunc ille sponsæ jungitur, quando a mortalibus separatur: quando ille super cælos exaltatur, tunc ista in omni terra foecundatur. Quid est hoc? Quis est iste sponsus absens et præsens? Quis est iste sponsus præsens et latens, quem sponsa Ecclesia fide tantum concipit, et sine ullo am-

¹ Joan. XIX, 34.

plexu membra ejus quotidie parit? Quis est iste qui sic natus est, sic crevit, sic mortuus est? Quis est iste qui infans regem terruit, puer Judæos convicit, juvenis Pontium Pilatum turbavit? Quis est iste? Vultis nosse? « Do- » minus virtutum, ipse est rex gloriæ¹. » Si Dominus virtutum ipse est rex gloriæ, ergo nec Judæos timuit quando armati venerant, nec judicem injuste judicantem, nec milites irridentes, nec inimicos subsannantes, nec coronam spineam imponentes, nec sua vestimenta dividentes, nec fel, nec acetum, nec crucem, nec lanceam, nec mortem. Quando enim ista Judæi Pontiusque Pilatus faciebant, Dominus virtutum negotium nostrum agebat; quæ non rapuerat, tunc reddebat. Non rapuit iniquitatem, et pro iniquis suscepit mortem, ut impleretur quod de eo scriptum est: « Quæ non rapueram, tunc » reddebam². » Denique ut noveritis pro nobis reddidisse quod non debebat (« Christus enim pro impiis mortuus » est³, ») mox ut sacculum carnis suæ in crucis ligno solvit, et pretium nostrum exactori reddidit; ibi statim illum latronem fecit confessorem⁴, ut per eum impiorum restauraret ruinam. Videte redemptum quem diabolus possederat homicidam: videte Dominum virtutum et in ipsa morte miracula facientem. Tunc latro confitebatur, quando Petrus turbabatur: tunc iste agnovit, quando ille negavit. Sed numquid quia Dominus acquisivit latronem, Petrum perdidit negatorem? Absit, absit. Agebat mysterium qui fundebat pretium, in Petro demonstrans non in se quemquam justum debere præsumere; in latrone, nullum impium conversum posse perire. Timeat bonus, ne pereat per superbiam: non desperet malus de multa malitia. Colligantur præsumentes, colligantur desperantes. Magnum pretium pro nobis datum esse cognos-

¹ Psal. xxiii, 10. — ² Id. lxxviii, 5. — ³ Rom. v, 6. — ⁴ Luc. xii, 43.

cimus, quia sanguine Christi redempti sumus. Agamus quomodo tali Domino non displiceamus. Ecce amavit servos, et quos redemit servos, fecit liberos. Ecce parum est, quia donat libertatem suam; exhibet fraternitatem, promittit etiam hæreditatem. Habes amplius quod expectes? Suscepit veniendo mortem tuam, donavit resurgendo vitam suam. Habes amplius quod expectes? Ille, ille qui crucifixus est pro te, die tertio a mortuis resurgens, super cœlos exaltavit te; filium Dei fecit te. Habes amplius quod expectes? Quid retribuemus Domino pro omnibus quæ retribuit nobis¹? Fecit nos antequam essemus, donavit vitam, donavit ætatem, donavit liberam voluntatem, donavit substantiam, donavit ingenium, donavit rationem, donavit scientiam, donavit omnia sua ut essent tua; et his bonis omnibus male usi sumus, superbi effecti sumus. Creatorem tanta bona largientem, merito prævaricationis offendimus: perivimus, quæsivimus; captivi ducti sumus, subvenit; ad mortem perpetuam ducebamur, liberavit. Quid tibi minus exhibuit, qui se ipsum pro te tradidit? Et dubitas quod tibi donet vitam suam, qui tecum communicavit mortem suam? Quid retribuemus ei? Si non est quod ei retribuamus, ab ipso accipiamus quod ei offeramus. Hoc a te quærit Christus, hoc tibi dicit: Quod feci pro te, hoc et tu fac pro me: animam meam posui pro te, et tu pro fratribus tuis animam tuam pone. Noli timere mortem, quia cum vincere non posses, ego sum mortuus, ut tu vinceres: vinceres, non per te, sed per me; quia et ego quod sum mortuus, non est propter me, sed propter te. Tu enim mori noveras, resurgere non noveras: suscepi mortem quam noveras, demonstravi resurrectionem quam ignorabas. Credendo ama resurgentem, ut per illum et

¹ Psal. cxxv, 12.

tu resurgas. Diximus, et quantum ille donavit, exposuimus has tres sententias, quod « Natus sit de virgine Maria, crucifixus sub Pontio Pilato et sepultus, tertia die a mortuis resurrexit. » Si enim de singulis, ut dignum est, loqui possemus, prolixitas Sermonis fastidium vobis quam delectationem incuteret.

XVI. Quia ergo diximus, quo usque ille Altissimus descenderit propter nos: nunc dicamus quomodo id quod suscepit ex nobis, in cœlum levaverit, ad dexteram Patris collocaverit, ac fidei nostræ certum pignus dederit, ut segura sint membra de tanto capite, fideliterque sperent ad ipsum se posse pervenire, quem jam credunt ad dexteram Patris sedere. Assumptus in cœlos. Sessionem istam, dilectissimi, non accipiatis humanis membris positam, tanquam Pater sedeat in sinistra, ut Filius sedeat ad dexteram: sed ipsam dexteram intelligite potestatem, quam accepit homo ille susceptus a Deo, ut veniat iudicaturus qui prius venerat iudicandus. Ad hoc enim ascendit in cœlum, ut fides suum impleat locum. Prædictum quippe hoc invenitur per David prophetam; ait enim: « Congregatio populorum circumdabit te, et propter » hanc in altum regredere, Dominus iudicat populos¹. » Hoc quippe ait: Quoniam humiliatus es in forma servi usque ad crucis opprobrium², et hi qui te viderunt crucifixum, aliqui crediderunt, multi dubitaverunt; resurgens a mortuis in altum regredere, super cœlos dignare ascendere: ut congregatio populi fidelis congregetur in unum per fidem, ut fides deducat eos ad speciem. Ipsa est virtus omnipotentiae tuæ, ut plus possis in ipsis fidelibus, quando absens ab eis in homine illo suscepto sentiris. Cæterum præsentia tuæ majestatis de cordibus fidelium tuorum nunquam discedis. Videte autem, dilectis-

¹ Psal. vii, 8. — ² Philip. ii, 6.

simi, quid donaverit iste qui ascendit in altum, captivam duxit captivitatem, dedit dona hominibus¹: videte quid donaverit. Venit mirabiliter, crevit mirabiliter, exhibuit multa miracula; quæ superius commemoravimus, salus æterna multis præstitit salutem. Qui infirmitates nostras suscepit, multas variasque infirmitates curavit. Circumdatus etiam tunc fuit multitudine populorum, quos adduxerat non fides, sed curiositas oculorum. Denique visa miracula multi laudabant, alii detrahebant. Nam inde est illud detractionis verbum dicentium, quod in Beelzebub principe dæmoniorum ejiceret dæmonia². Cum tanta tamen miracula faceret, contemptus est: non solum digne habitus non est, sed insuper occisus est. Quare non tunc factum est, ut ejus præsentia numeru sille colligeretur, nisi oportebat impleri omnia quæ de eo erant scripta³. Etenim quando illa agebantur, jam illi ab ipso præparabantur, jam captivitas eorum capta erat. Expectabatur ut ascenderet Salvator, et donaret dona. Quæ dona? Dona quæ acceperunt Discipuli: quæ accepit Petrus ut moreretur pro absente, quem desperando negaverat præsentem. Videte quid idem Petrus dicat in Epistola sua, quid effundat ex dono illo sancti Spiritus: « Credentes, inquit, in » eum quem non videtis, gaudete inenarrabili gaudio³. » Gaudeamus et nos credendo in eum quem non videmus: ut securi illum videamus, cum ad ipsum pervenerimus. Veniet autem et ipse, sed non talis qualis antea venit.

XVII. Venturus est enim vivos et mortuos iudicare. Veniet autem ut iudicet qui stetit sub iudice: veniet in ea forma in qua iudicatus est, ut videant in quem pupugerunt. Cognoscant Judæi quem negaverunt: convincat eos ille homo susceptus, et ab eis crucifixus. Fortasse, dilectissimi, quoniam veritas evangelica non tacuit eum

¹ Psal. lxxvii, 19, et Ephes. iv, 8. — ² Luc. xi, 35. — ³ 1 Petr. i, 8.

cum cicatricibus resurrexisset, qui posset si vellet de corpore suscitato et clarificato omnem maculam cujuslibet cicatricis abstergere: (sed sciebat quare cicatrices in corpore suo servaret, ut vulnera dubitationis in cordibus Discipulorum sanaret:) fortasse ergo, ut dixi, sicut demonstravit Thomæ non credenti nisi tangeret et videret, ita etiam inimicis suis vulnera demonstraturus est sua. Propter quod dictum est per Prophetam: « Videbunt in » quem pupugerunt¹. » Non ut eis dicat, sicut Thomæ, « Quia vidisti, credidisti². » Sed ut convincens eos Veritas dicat: Ecce hominem quem crucifixistis, ecce Deum et hominem in quem credere nolulistis. Videtis vulnera quæ inflixistis, agnoscitis latus quod pupugistis: quoniam et per vos et propter vos apertum est, nec tamen intrare voluistis. Qui non estis redempti pretio mei sanguinis, non estis mei: « Discedite a me in ignem æternum, qui » paratus est diabolo et angelis ejus³. » Sed illorum mors proficiat ad nostram salutem. Si illi contempserunt, nos timeamus eum qui sic venturus est judicare. Festinet unusquisque cum vivit, ut vivat; currat, ut ejus pretioso sanguine redimatur; ne cum non fuerit inventus in numero redemptorum, in numero maneat perditorum. Hic, hic dum vivitur, melior eligatur locus. Hic est tempus fidei. Cæterum, « In inferno, ait Propheta, quis » confitebitur tibi⁴? » Qui vult semper vivere, et non timere mortem, teneat vitam, ut mors superetur a vita. Qui non vult timere justum Judicem judicantem, ipsum nunc sibi adhibeat defensorem.

XVIII. Credimus et in Spiritum sanctum. Spiritum sanctum Deum credimus æqualem Patri et Filio, quia simul est et in Patre et in Filio. Quomodo est in Patre?

¹ Zach. xii, 10. — ² Joan. xx, 29. — ³ Matth. xiv, 41. — ⁴ Psal. vi, 6.

Filium audi: « Spiritus, inquit, qui procedit a Patre, » ipse introducet vos in omnem veritatem¹. » Quomodo est in Filio? Ipse Filius post resurrectionem mittens Discipulos suos prædicare Evangelium, insufflavit in faciem ipsorum, et ait illis: « Accipite Spiritum sanctum². » Quomodo est Spiritus Patris? Ipse Dominus in Evangelio: « Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris » vestri qui loquitur in vobis³. » Quomodo est et Spiritus Filii? Apostolus dicit: « Si quis Spiritum Christi non habet, hic non est ejus⁴. » Quomodo idem ipse Spiritus Patris et Filii procedens a Patre et Filio attestatur Filium suscepisse carnem? Joannes evangelista dicit: « Spiritus, » inquit, nondum erat datus, quia Jesus nondum erat » clarificatus⁵. » Quando autem clarificatus est Filius, ipse dicit: « Aperti sunt, ait, cœli, et descendit super » baptizatum Jesum Spiritus sanctus in specie columbæ, voxque facta est dicens: Hic est Filius meus » dilectus, in quo bene complacui⁶. »

XIX. Hæc tu, hæretice, Ariane cum audis vel legis, Filium clarificatum, Spiritum sanctum in specie columbæ de cœlis esse transmissum: hac auctoritate carnalis tua cogitatio et phantasia spiritus mali qui operatur in filiis diffidentiae, Patrem inducit majorem, quia visus non est; Filium minorem, quia visus est in homine; Spiritum sanctum Filio multo inferiorem, quia in specie apparuit columbæ. Dicis enim tibi, et perverse ratiocinaris: Quantum distat visibilis ab invisibili, tantum distat Filius a Patre; et quantum distat species hominis ab specie columbæ, tantum distat honor Filii ab honore Spiritus sancti. Hæc cogitans illi proximus es præcipitio erroris. Neque enim defuerunt qui hoc sentirent de anima humana, quod tu vis

¹ Joan. xv, 26, et xvi, 13. — ² Id. xx, 22. — ³ Matth. x, 20. — ⁴ Rom. viii, 9. — ⁵ Joan. vii, 39. — ⁶ Matth. iii, 16-17.

asserere de substantia divina. Introduxerunt enim quidam, pro meritis animas dari corporibus, et esse revolutiones et circulos. Propheta David divina voce disrumpens: « In circuitu, inquit, impii ambulat¹. » Qui talia credunt vel prædicant, impii sunt. Et tanquam ei Deus diceret: Quid tu de propagine hominum sentis? secutus adjunxit: « Secundum altitudinem tuam multiplicasti filios hominum. » Sed hæc alia quæstio est, in qua nunc non opus est diutius immorari. Verumtamen quia de specie hominis et columbæ nostra tecum, hæretice, est disceptatio: in hoc enim Filium ampliores esse Spiritu sancto dicis, quia pro dignitate gradus sui, sicut multum distat inter naturam hominis et columbæ, tantam distantiam vis esse Filii et Spiritus sancti: possem quidem tibi respondere, quia innocentiam quam habet columba, non habet homo: sed non dico; de illo enim homine agimus qui venit sine peccato. Sed si hoc te movet, quia Filius hominem suscepit, Spiritus in columba apparuit: movere te et hoc debet, quia et ipse homo a Filio Dei susceptus ab Scriptura divina dictus est Agnus. Nam et Joannes Baptista dicit: « Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi². » Et Isaïas propheta dicit: « Sicut ovis ad immolandum ductus est, et sicut agnus coram tondente se, sic non aperuit os suum³. » Et Joannes apostolus in Apocalypsi dicit: « Vidi agnum stantem quasi occisum⁴. » Dic mihi, si valueris tu exponere, quare sit dictus agnus Filius Dei; exponam tibi et ego columbæ speciem Spiritus sancti. Si mihi dixeris, Agnus Filius Dei propter innocentiam: hoc et ego tibi de Spiritu sancto referam: Ideo columba Spiritus sanctus propter innocentiam. Si Christus agnus propter innocentiam, et Spiritus sanctus columba propter innocentiam: « Cus-

¹ Psal. xi, 9. — ² Joan. i, 29. — ³ Isai. lxxvii, 7. — ⁴ Apoc. v, 6.

» todi et tu innocentiam, et vide æquitatem¹. » Vides æquitatem, si Patris et Filii et Spiritus sancti intelligis unitatem.

XX. Sed adhuc vanas tuas machinas diversasque comparationes de Patris et Filii et Spiritus sancti substantia, catholica doctrina suffodiat, ut ædificium tuum, quod super arenam, non super petram ædificas, flatu ventorum, divinatorum scilicet Eloquiorum, et pluvia gratiæ descendente subvertat, subversumque fiat ruina magna. Quamvis nos invisibilem totam Trinitatem noverimus, credamus, teneamus: dic tu nobis, hæretice, quis sit ille qui apparuit Moysi in flamma ignis in monte Sina, cujus posteriora vidit Moyses ipso se Domino demonstrante. Nam cum ille quæreret faciem Dei videre, dicens: « Si inveni gratiam ante te, ostende mihi faciem tuam: » hoc ei Dominus respondit: « Ascende in Choreb, et sta super petram, et transiet claritas mea ante te, et posteriora mea videbis; facies autem mea non videbitur tibi². » Quis est iste qui ducatum præbuit filiis Israël exeuntibus de Ægypto? « Deus, ait liber Exodi, præibat illos, die quidem in columna nubis, nocte autem in columna ignis³. » Quis est iste? Pater est, an Filius? Si dixeris, Pater est: visus est ergo et Pater in aliqua specie. Non autem audes dicere, Filius est: ne rursus ipsius testimonio Moysi obruaris, « Tu es Deus solus, et alium non novimus absque te⁴. » Ergo Deo Patri assignabis quod apparuit in columna ignis vel nubis. Si Deo Patri hoc assignabis, redi modo ad illam ratiocinationem tuam; et dic mihi quæ sit melior natura, ignis, nubis, aut hominis. Et si dixeris, Ignis vel nubis, irrideris non solum ab hominibus, qui certa ratione sunt præditi, non qui vestra vana seductione decepti; sed etiam ab ipsis pecc-

¹ Psal. xxxvi, 37. — ² Exod. xxxiii, 13-20. — ³ Id. xiii, 21. — ⁴ Deut. xxxii, 39.

ribus, quibus etsi non est rationalis intellectus, inest tamen naturalis sensus, qui non est attributus igni vel nubibus. Si autem dixeris, Hominis est melior: Filius a te demonstratur Patre major; quia Filius apparuit in homine, Pater apparuit in igne. Hoc Ariani secundum vos dictum sit: secundum rectam autem veramque doctrinam, quemadmodum non est Filius Patre major, quia Filius apparuit in homine, Pater in igne; sic non est Spiritus sanctus minor Filio, quia in specie apparuit columbæ. Divina illa substantia Trinitatis manens in se ipsa sicuti est, ut innovaret perditam, nostramque restauraret ruinam, pro captu hominum, et pro congruentia cuiuslibet rei se visibiliter demonstravit; unitatem, æqualitatemque suam non amisit. In igne Deus, sed non est ignis: in homine Filius, sed non hoc solum quod videbatur erat, erat et quod latebat. Nam si totum quod videbatur erat, quid est quod dicebat Discipulis suis: « Qui me diligit, diligetur a Patre meo, et ego diligam eum et manifestabo me ipsum illi¹? » Quid manifestaturus erat, si totum quod videbatur erat? Ergo erat et quod latebat. Ita et Spiritus in columba apparuit, sed non columba erat Spiritus.

XXI. Totum hoc, homo, factum est propter te. Noli injuriam facere illi qui fecit te, ut consequaris ab illo, quod in isto sancto Symbolo sequitur, Remissionem omnium peccatorum. Noli minorem prædicare eum, qui te perducit ad regnum cælorum in remissione peccatorum. Sine ista fide si quis ad baptismum accedit, ipse contra se januam indulgentiæ claudit. Nec propter aliud, dilectissimi, factum est, ut et Pater mitteret Filium, et ipse Filius susciperet hominem sanandum, et Spiritus sanctus hoc effunderet donum, nisi ut nostræ animæ eruerentur a

¹ Joan. xiv, 21.

sarcinis peccatorum. Totum quidem hominem suscepit ille curandum, sed ampliorem curam demonstravit adhibendam esse animæ quam corpori. Namque cum ipse Salvator inter cætera miracula quæ præsens faciebat, paralyticum antiqua valetudine oppressum videret, prius ejus animam censuit esse sanandam, tunc demum etiam ejus corpori dignatus est donare salutem. « Fili, inquit, » confide, quoniam remissa sunt tibi peccata tua¹. » Magna salus non est contemnenda. Hanc appetere debet, quisquis interius et exterius salvus esse desiderat. « Mundate, ait » ipse Dominus, quæ intus sunt, et quæ foris sunt munda » erunt². » Verumtamen intentio illa perversa Judæorum, quæ non fideliter sequebatur Christum, sed ad hoc eum frequentabant, quia ei dolosi dolose insidias præparabant, quando audierunt Dominum paralytico dicentem: « Dimissa sunt tibi peccata tua, » continuo susurratio illa cogitationis pessimæ, ubi eos audiebat qui corda inspiciebat: « Quis est iste, inquiunt, qui peccata dimittit? Blasphemat: Nemo enim potest dimittere peccata, nisi solus » Deus. » Ille autem ut eis demonstraret se esse Deum, eorumque nequitiam ostenderet, ac suam demonstraret potentiam, ait illis: « Quid cogitatis nequam in cordibus » vestris? Quid est amplius dicere: Dimissa sunt tua tibi » peccata, aut dicere: Surge et ambula? Ut noveritis autem quia habet potestatem Filius hominis in terra dimittendi peccata, ait paralytico: Surge, tolle grabbatum » tuum, et vade in domum tuam³. » Et statim surrexit, et tulit grabbatum suum, et abiit. O quam melius illi esset, si post acceptam remissionem peccatorum, non de lecto ad peccandum iterum surgeret, sed de sepulcro ad veram vitam liber securusque surgeret. Non enim vacat, dilectissimi, quod ei dictum est: « Tolle grabbatum tuum, et

¹ Matth. ix, 2, et Marc. ii, 3. — ² Matth. xxv, 26. — ³ Id. ix, 2-6.